

ACC. N:R M. 15395: 1-11.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Andersson, Kalsvik*
Härad: *Kinnaröd* Berättare: *"*
Socken: *Kalsvik* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1960* Född år *1899* i *Kalsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

x m. fl.; se
uppl.!

Barnets vård och uppfostran under förskoleåldern.

LUF 98

s. 1-11.

Skriv endast på denna sida.

22/11-60

11
 Detta berättar landtbefolkningen i småbru-
 -kare hem, från Koltålden.

Barnen kläddes i Koltålden byxor, det
 var som en flickklädning med armar,
 Tyget var hemvävt linnebyg som var sluttat
 att slita på, de fick ej ha byxor fär
 än det kunde säga i från redes det.
 det var då barnet kunde medela att
 det behövde göra vissa behov och hålla
 sig rent, det har berättats att för en
 45 år sedan i fattiga hem att pojkar
 ej fick byxor fär än de skulle börja
 skolan eller i 7 års ålder, det är be-
 rättat av min mor Anna Andersson född 1863
 död 1938, jag har hört berättas de som var
 i hennes ålder kvinnor, att flickarna hade
 ej byxor hela sin uppväxtid, det var
 litet slarv, den redan och fattigdom fär

övertikt som var orsaken för oss sena tidens
barn är klädseln ofullständig
I händelsen där som var barn var alltid
på gården de gamla farmors eller morsmor
som levde på undantag, och skulle ha sin
vård då de lämnat över gården till yngre
krafter. Det var de som i många
fall fick ha hand om de små barnen
de sade "i efter megarne" De hade som
hjälper av en koge eller som poj skrev
om i ett föregående vitt eller bysstal
Det var de som ofta fick va i ansvaret
då hon hade sitt arbete både ute och
inne. Det var bara då barnet døde och
om kvällen och nätter som modern fick
bid att ha vård om sitt barn. Det
var de gamla som väg efter dem till de
var så stora så att de kunde följas med

3)
för äldrerna då de var i arbete,
Det var också de som fick gränta in att
de skulle lyda och då de förstod gods råd
men de sade att "höj vidjan medan den är
grön så lever den både fager och skön"

Barnen fick tidigt lära värdeord för äldre
personer och respekt för föräldrar, de fick
aldrig säga du till äldre eller föräldrar
till föräldrarna när och äldre sades det
farbror eller om han hade titel till se kyrkvård
eller dylikt användes titeln och till äldre
damer sade man moster,

Ämbetsbetygelses var det sparsamt med
endast modern kände då till var mening
andra, Då det kom föräldrarna skulle barnen
tidigt lära sig att hälsa buza och niga och
vi se sin aktning för äldre,
De fick ej gå och vika för det sades att

då armen kom in i Eden lustgården så
 visade den för att bedra och förvilla Eva
 Tute fick de sitta och leka med att sno
 hummarsen om varandra för då rode de att
 man myslade gärna åt den orde,

De fick ej leka begravning, och gjorde
 de det var det tydas till att någon
 skulle dö i huset, Tute fick de peta i
 näsran för då fick de kräftan, att gå och
 sitta i brunnen var förligt för då tog
 brunngrubben dem, ej fick de leka i baskun
 som användes till lin för då var roligt
 då tog baskugrubben dem,

Lovplåtten var alltid för den minsta kos
 snodern men ej den första tiden för att
 snodern ej skulle i rännan vrida sig
 och kunde då kväva den lila, om så hände
 skulle han ritta i kyrkan en söndag

så att alla sig kenne som en bitst för
sitt slår och liksom straff för att han
ej åkt barnen, Det mest minsta
fick ligga hos fadern, och övriga barn
var ofta 2-3. till och med 4 i en soffa som
alltid fanns i rummet.

Pojkar och flickor fick ligga tillsammans
till de började skolan, vid bordet var
den minsta hos modern och mest minst-
hos fadern.

Det var alltid ett stort vardagsrum i
de gamla gårdarna, var och en hade
sin lekplats eller hörna som han hade
sina små primitiva leksaker, grankallas
en liten pall läda eller dylikt

kläddräkten var fulländad då de började
skolan, pojkarne hade alltid byxor som
bröt mitt på smalbenet en bit sent in.

6)

med en kvät, ett mellanbång mellan kost
och lingsbyar, de kallade för "Halvmånadsbyar"¹¹
västen var ej äppen vid halsen som man utav
gick ända upp till halsen, och kragen var
det väldigt små slag på, och träska på
fötterna, den lilla småbasumässan var
utbytt med en svart med skärva av läder
så att de kunde träska åt alla som gick
förbi, en spärkarg med litet mat och
katekesen och bibliska berättelser, det var
alt och då var gossen skolklädd med många
förmärkingar, så såg både jag och andra ut
för 55 år redan.

Ett det första de fick lära var var fjärde
brudet i Sutters katekes att värda sina
överordnade och lyda dem,
och så en vers som lydde så
Det barn som fruktas Gud.

och lyder mor och far
det älden bästa kropp
om all sin framtid var

Basnen fick gå barfota hela sommaren i skolan
tills det blev kallt, skinnporra var alltid
handstitchade och förses upp med ett band
som knöts under knät.

Skor användes ej i var dag utom vid några
högtidliga tillfällen, de var alltid hemsydda
en skomakare som hette Anders Glad
brukade sy han var född 1832 död 1913

Pojkarna hade ej under byxor utan på vin-
tern var byxorna fodrade, skjortan var av
henvävt linnebyg, som kallades var annan-
bräds väv det var ringarna till verser och
bomull till öv, ett starkt tyg.

Tiickarna underkläder var av litet finare tyg
avmen det henvävt, men kallades kiperut

Byxorna syddes med knappar i sidorna och spets
vid knät om det var fint. De hade alltid en
kort kjöja med ryktor i midjan av något
löffelbyg, några ytterkläder hade inga baser
då jag gick i skolan för 50-55 år sedan.
Pojkarna var alltid kortklippta, och flickorna
håret ådraget med en fläta eller rött-
svans brukade de kalla det.

De flästa barn hade ej mer än en kortbyxor
då den förtullades var det att klä dem i gamla
utslitna, men de mera lottade hade litet
mer än en rigg.

Barnen åt alltid med de vuxna utom då det
var förmånande, då sådes det att de fick vänta
till lilltur, då de andra hade ätit. De fick
ej gå från bordet förrän alla ätit och
en varsin dag lät barnstämman, barnen
fick då de var en 3 år [~] åta samma mat

som de vuxna, för de som fick de en slags
välling som de kallade mamma av mjölk vatten
reternjäl och socker.

Det var alltid vanligt att laga hem kakor
från källs till barnen, i ett knyte, och barn
var alltid i värdan på något extra

Ingen slags handvärd fanns utan vid land-
väsk var det en gammal smickare som hette
Mungus Elnkvist som tog ut färder
för 25 öre styck, han dog 1913 över 80 år
Leksaker var av enklaste slag, dockor för
flickor och bollar, för pojkar var det hästar
och vagnar som var mest.

Även de gamla far och morföräldrar brukade
berätta sagor. Lydas om förbud och dylikt.
Njäl fick jag lära och minns av min farmor
som var född 1852 - 1915

Aftarbånen var alltid de gamla och även

föräldern, bordsbänen var av stas vittat, den
som brukades för en 50 år sedan lydes
häll maten

Gud med en nödberövlig spis

Du oss styrkas här i livet

Sått oss njuta vad du givet

Mittligt och ditt namn till pris

ärn vare gud fader son och ande, amen

och från maten

För mat och dryck

Dig vare lov

Her vare Gud fader

son och ande, amen

ACC. N:R M. 15395:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

föräldrarna, bordsbönen var av stor vikt
Den äldsta poj minns för 50 år sedan lyder
I Jesu namn till bords vi gå
Välsingna Gud den mat vi få